

Vyjádření SOAP k úkolu MK Prověření právních otázek autorských práv v souvislosti se zavedením BIM

Vážený pane řediteli,

k Vaší žádosti ze dne 28. května 2018 o poskytnutí součinnosti při plnění předmětného úkolu MK sdělujeme následující.

Z textu v úvodních ustanoveních a v bodu 5.9 materiálu Koncepce zavádění metody BIM v České republice (dále jen „*Koncepce BIM*“) je zřejmé, že:

a) BIM:

- může být zjednodušeně chápán jako „digitalizace“;
- je o informačním modelování staveb, což je proces vytváření, užití a správy dat o stavbě během jejího životního cyklu;
- lze vnímat v rozlišení jako model (určitou formu databáze) a jako proces výměny a sdílení informací a také jejich správy;
- si lze představit jako databázi informací, která může zahrnovat kompletní data od prvotního návrhu, přes výstavbu, správu budovy a případné změny dokončených staveb (rekonstrukce) až po její demolici, včetně ekologické likvidace stavby a uvedení prostoru do původního stavu;
- ve své podstatě zahrnuje nejen vlastní informace, ale také pravidla pro zacházení s nimi a 3D model je pouze jedním z mnoha možných způsobů prezentace těchto informací.

Vlastní BIM model stavby i použité knihovny jsou ve své podstatě databázemi, které jsou autorským zákonem také řešeny. Z hlediska autorských práv na návrh stavby se ve srovnání s klasickou dokumentací v zásadě nic nemění (viz bod 5.9).

b) Cílem zavádění metody BIM je nejdříve vůbec zavést možnost elektronického předávání dokumentace stavby (např. formou pdf), což současný stavební zákon neumožňuje.

Plné zavádění BIM bude řešeno v návaznosti na rekonstrukci veřejného stavebního práva.

Z důvodu postupného zavádění metody BIM bude vhodné zpočátku ponechat současný způsob klasické 2D dokumentace tak, jak se používá, a dokumentaci typu BIM definovat jako jinou možnou variantu. Pro návrh stavby si pak stavebník bude moci zvolit, zda použije metodu BIM či klasickou 2D dokumentaci.

Dokumentace pro BIM, její obsah a struktura, by měla při současném pojetí navazovat na vyhlášku č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb ve znění vyhlášky č. 62/2013 Sb. a vyhlášku č. 146/2008 Sb., o rozsahu a obsahu projektové dokumentace dopravních staveb. Stavební zákon, by měl jen vytvořit předpoklady pro možnost elektronického předávání dokumentace, s výhradou doporučeného posouzení, zda se požadavky na tvorbu modelu BIM a jeho použití pro účely povolovacích procesů a veřejných zakázek ve stavebnictví neprojeví i na souvisejících předpisech, jak jsou uvedeny v bodu 6.3. předmětného materiálu.

Z uvedeného dovozujeme, že platná autorskoprávní úprava je dostatečná a vyhovující, a to jak pro stávající klasickou 2D dokumentaci, tak pro metodu BIM. Tomuto závěru

nasvědčuje i skutečnost, že v bodu 6.3 materiálu není autorský zákon vůbec zmíněn. Pro bližší vysvětlení relevantních autorskoprávních pojmů a ke zpřesnění textu v bodu 5.9 materiálu dodáváme:

- 1. Vztah mezi autorem a vlastníkem autorského díla** (resp. věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, přičemž není rozhodné, v jaké podobě je dílo vytvořeno, zda v papírové či digitální) upravují § 9 a § 12 odst. 3 autorského zákona č. 121/2000 Sb. v platném znění (dále též „AZ“).
- 2. Jestliže výsledkem uplatnění metody BIM může být **databáze informací**** /slovy Koncepce BIM (cit.): *“lze si ji představit jako“*/, pak platný autorský zákon upravuje výslovně dva druhy databází, a sice:
 - a)** databázi, která je způsobem výběru a uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvorem a jejíž součástí jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, a jako taková se považuje za autorské dílo ve smyslu § 2 odst. 2 AZ a je chráněna jako dílo souborné definované v §2 odst. 5 AZ);
 - b)** databázi, která autorským dílem není, ale je chráněna zvláštním právem pořizovatele k jím pořizené databázi podle § 88 a násl. AZ; taková databáze je pro účely autorského zákona definována jako soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření (odkazovací § 94 AZ pak stanoví taxativní výčet ustanovení autorského zákona, která platí přiměřeně i pro pořizovatele databáze).
- 3. Pokud jde o osobnostní i majetková práva autorská** platí, že jsou nepřevoditelná. Rozdíl je v tom, že osobnostní autorská práva (§ 11 AZ) smrtí autora zanikají (a nastupuje tzv. postmortální ochrana v limitovaném rozsahu podle § 11 odst. 5 AZ), zatímco majetková autorská práva (§ 12 a násl. AZ) trvají zpravidla ještě 70 let po smrti autora (§ 27 AZ). Oprávnění k výkonu majetkového autorského práva (licence) se nabyvá licenční smlouvou (§ 2358 a násl. občanského zákoníku). V rámci osobnostního práva na nedotknutelnost svého díla má autor právo, zejména udělit svolení k jakékoliv změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li autorský zákon jinak (§ 11 odst. 3 AZ). Forma pro udělení takového souhlasu není autorským zákonem předepsána; písemnou formu lze rozhodně doporučit, souhlas může být i součástí licenční smlouvy.
- 4. Pokud jde o zpracování díla jinou osobou než autorem díla**, jde vždy o zásah do osobnostních práv autora původního díla, a to neoprávněný, stane-li se tak bez jeho souhlasu. Právo k užití díla v původní nebo jiným zpracované podobě v nejširším slova smyslu, včetně užití v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky upravuje § 12 odst. 1 AZ; omezení nabyvatele licence pro případ změny autorského díla upravuje § 2375 občanského zákoníku. **Dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného** je rovněž předmětem autorskoprávní ochrany, aniž by ovšem bylo dotčeno právo autora původního díla (§ 2 odst. 4 AZ).

Vzhledem k tomu, co je shora uvedeno, máme za to, že doporučované vytváření smluvních vzorů autorskoprávních smluv není pro rozmanitost situací a z nich vyplývajících právních vztahů vhodné. Předpokládali bychom spíše vytváření konkrétního smluvního vztahu tzv. na zakázku. Z téhož důvodu máme za to, že ve většině případů je vhodnější než

spoléhat se na „záchrannou“ právní úpravu v § 61 AZ díla vytvořeného na objednávku, upřednostnit uzavření (a to ještě před vytvořením díla autorem) řádné licenční smlouvy (event. jako smlouvy smíšené se smlouvou o dílo, z níž bude zřejmé i to, že dílo vzniká např. na objednávku investora).

Předpokládám, že toto vyjádření plně pokrývá veškeré významné autorskoprávní aspekty zavádění metody BIM ve smyslu úkolu uloženého Ministerstvu kultury.

S pozdravem

JUDr. Pavel Zeman
vedoucí SOAP

